

2. Fleszar E. Zrównoważony rozwój szansa ludzkości / E. Fleszar // Edukacja Biologiczna i Środowiskowa. Kwartalnik dla nauczycieli. – Nr. 2. – 2006. – S. 116–117.

3. Gwardys-Szczęśna S. Rola zajęć terenowych w edukacji studentów – przyszłych nauczycieli biologii / S. Gwardys-Szczęśna // Stan środowiska przyrodniczego podstawowym warunkiem zdrowotności człowieka. – ZUPW OPTIMEX. Szczecin, 2004. – S. 27–39.

4. Stawiński W. Pomiar i ocena efektów edukacji środowiskowej / Stawiński W. // Edukacja środowiskowa. Programy, metody, efekty. Zeszyty Naukowe, № 28. Instytut Badań Edukacyjnych. – Warszawa, 2002. – S. 30–42.

Экологическое образование должно стать фундаментальным элементом устойчивого развития общества. Следует разработать современную стратегию формирования экологического сознания через экологическую деятельность и экологическое образование. Важным элементом в формировании экологического образования есть практические занятия в полевых условиях.

Агенда-21, экологическое образование, экологическое воспитание, полевые занятия.

Environmental education should be a fundamental element of sustainable development. It should develop a joint strategy for development of environmental awareness through environmental activities and environmental education. An important element in shaping environmental education environmental awareness classes are off-road trails.

Agenda-21, environmental education, field classes.

УДК 502.3 (075)

РАРИТЕТНЕ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ЗАПОВІДНОГО УРОЧИЩА «ПАВЛЮКОВО» (ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСТЬ)

Н.Я. Хлисту́н, кандидат біологічних наук,

О.П. Мометко

Чернівецький факультет НТУ «ХПІ»

На території заповідного урочища «Павлюково» Путильського району Чернівецької області виявлено 48 червонокнижних видів, що свідчить про велику цінність заповідного об'єкта і відповідність критеріям, які ставляться до ключових територій екологічної мережі.

Природно-заповідний фонд, ключові території, екологічна мережа, заповідне урочище, Червона книга України.

Створення екомережі має забезпечити збереження природного середовища, захист екосистем від негативних факторів, відновлення екосистем, які зазнали руйнації, та створення умов для розселення і міграції видів.

Ключовими територіями екологічної мережі є ділянки, які особливо цінні для збереження біорізноманіття в усіх проявах, насамперед, це тери-

торії природно-заповідного фонду. Одним із критеріїв визначення ключових територій екологічної мережі є наявність видів, що занесені до Червоної книги України та охороняються міжнародними угодами [4].

Однією з категорій природно-заповідного фонду є заповідні урочища, якими, згідно із Законом України “Про природно-заповідний фонд України”, оголошуються лісові, степові, болотні відокремлені цілісні ландшафти, що мають важливе наукове і природоохоронне значення для збереження їх у природному стані [2]. Видове різноманіття рослин багато в чому визначає видовий світ тварин.

Мета дослідження – вивчення наявності рідкісних видів на території заповідного урочища «Павлюково» Путильського району Чернівецької області та оцінка значення заповідного урочища як ключової території у формуванні екомережі.

Матеріали і методика досліджень. Усього на території Чернівецької області розташовано 38 заповідних урочищ загальною площею 1072,5 га, з яких у Путильському районі розміщено 2 урочища. За кількістю урочищ перше місце займає Сторожинецький район, але за площею заповідних урочищ переважає Путильський район (площа урочища “Павлюково” – 260,9 га, “Товарниці” – 15 га), що становить 25,7 % від загальної площі урочищ області [3].

Дослідження здійснювалися польовим методом і методом опрацювання та аналізу літературних джерел з представленої тематики. Визначення рослин проводилось за допомогою визначника [1].

Результати досліджень. На території заповідного урочища “Павлюково” виявлено, 27 видів вищих рослин та 21 вид тварин, що занесені до другого видання Червоної книги України (табл. 1–2).

1. Кількісний розподіл червонокнижних рослин заповідного урочища “Павлюково” у таксонах

Відділ	Кількість			Представники
	родин	родів	видів	
Плауноподібні	2	3	3	баранець звичайний, плаун річний
Папоротеподібні	1	1	1	гронянка півмісяцева
Голонасінні	1	1	1	тис ягідний
Покритонасінні	11	22	22	шафран гейфелів, лілія лісова, підсніжник білосніжний, гніздівка звичайна
Всього	15	27	27	

Установлено, що 7 видів червонокнижних рослин із 27-ми, що зустрічаються на території заповідного урочища (лікоподієла заплавна, арніка гірська, астранція велика, лунарія оживаюча, беладона звичайна, еритроній собачий зуб та білоцвіт весняний), станом на 1980 рік не були занесені до Червоної книги УРСР, а отже, ще не були рідкісними, і лише під впливом антропогенних факторів потрапили до Червоної книги у 1996 році [5]. Також два види червонокнижних рослин, завдяки вжитим заходам, уже вилучені з Червоної книги 2009 року видання – арніка гірська та астранція велика. Та-

ким чином, за 15 років вдалося лише для двох видів покращити умови, внаслідок чого вони змогли відновитися, а ще 25 видів і надалі потребують охорони [5, 6].

2. Кількісний розподіл червонокнижних тварин заповідного урочища «Павлюково» Путильського району Чернівецької області у таксонах

Клас	Кількість		Представники
	рядів	видів	
Тип Членистоногі			
Комахи	2	4	Махаон, Ксилокопа звичайна
Тип Хордові			
Земноводні	1	3	Тритон карпатський, Саламандра плямиста
Птахи	4	7	Лелека чорний, Глухар, Пугач
Ссавці	2	7	Горностай, Кіт лісовий, Видра річкова, Рись звичайна

Аналізуючи наявність червонокнижних тварин урочища «Павлюково» в усіх виданнях Червоної книги України виявлено, що з двадцяти одного виду тварин заповідного урочища 11 видів не ввійшли до першого видання Червоної книги Української РСР (1980 р.), а отже, стали рідкісними пізніше. Це борсук, норка європейська, горностай, сова довгохвоста, глухар, підорлик малий, саламандра плямиста, райдужниця велика, махаон та ксилокопи звичайна і фіолетова, які включені до другого видання Червоної книги у 1994 році. І лише один вид (борсук), завдяки вжитим заходам, вилучений із Червоної книги України, виданої 2009 року. [7,8].

Ми виявили, що лише 2 види червонокнижних рослин (зозулинець салеповий та траунштейнера куляста) заповідного урочища підлягають охороні згідно із Конвенцією про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (1973 р.), тоді як 15 видів червонокнижних тварин підлягають охороні згідно з Бернською конвенцією. Також із них 8 видів тварин занесені до Червоної книги Міжнародної спілки охорони природи та природних ресурсів [5, 6, 7, 8].

Наявність на території заповідного урочища «Павлюково» великої кількості видів, що охороняються міжнародними угодами, свідчить про велику цінність даного заповідного об'єкта.

Висновки

1. Виявлено, що на території заповідного урочища «Павлюково» Путильського району Чернівецької області зростає 27 видів рослин і мешкає 21 вид тварин, занесених до Червоної книги України, причому 15 видів тварин та 2 види рослин заповідного урочища охороняються міжнародними угодами.

2. Наявність на території заповідного урочища «Павлюково» великої кількості червонокнижних видів і видів, що охороняються міжнародними угодами, свідчить про велику цінність даного заповідного об'єкта і його відповідність критеріям, що ставляться до ключових територій екологічної мережі.

Список літератури

1. Определитель высших растений Украины / [Доброчаева Д. Н., Котов М.И, Прокудин Ю.Н. и др.]. – К. : Наук. думка, 1987. – 548 с.
2. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» // Збірник законодавчих актів про охорону навколишнього природного середовища. – Т. 10. – Чернівці : Зелена Буковина, 2004. – 568 с.
3. Солодкий В.Д. Природно-заповідний фонд Чернівецької області / Солодкий В.Д., Білоконь М.В., Корольюк В.І. – Чернівці : Зелена Буковина, 2004. – 56 с.
4. Стейн Ж. Всеєвропейська екологічна мережа / Ж.Стейн // Збереження і моніторинг біологічного та ландшафтного різноманіття в Україні. – К. : Національний екологічний центр України, 2000. – С. 22–26.
5. Червона книга України. Рослинний світ / [за ред. Я.П. Дідуха]. – К. : Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.
6. Червона книга України. Рослинний світ. – К. : Українська енциклопедія, 1996. – 242 с.
7. Червона книга України. Тваринний світ. – К. : Українська енциклопедія, 1994. – 457 с.
8. Червона книга України. Тваринний світ / [ред. І.А. Акімов] – К. : Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с.

На території заповідного урочища «Павлюково» Путильського району Черновицької області виявлено 48 краснокнижних видів, що свідечує про велику цінність заповідного об'єкта і відповідності критеріям особливо цінних територій екологічної мережі.

Природно-заповідний фонд, ключеві території, екологічна мережа, заповідне урочище, Червона книга України.

In territory of reserved natural boundary "Pavljukovo" of Putilsky area of Chernovtsy area it is revealed 48 Redbook species kinds that testify to a great value of reserved object and conformity to criteria to key territories of an ecological network.

Natural-reserved fund, key territories, an ecological network, reserved natural boundary, the Red book of Ukraine.

УДК 657.371

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

***П.Г. Хомюк, О.Г. Часковський, М.М. Король, Р.Р. Вицега,
кандидати сільськогосподарських наук
Національний лісотехнічний університет України***

Розглянуто можливості використання польової географічної інформаційної системи Field-Mar для інвентаризації зелених насаджень об'єктів природно-заповідного фонду. Запропоновано оформляти результати інвентаризації у вигляді підсумкових таблиць і цифрових карт.